

I

(Законодателни актове)

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2016/1919 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 26 октомври 2016 година

относно правната помощ за заподозрени и обвиняеми в рамките на наказателното производство и за искани за предаване лица в рамките на производството по европейска заповед за арест

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 82, параграф 2, буква б) от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

след консултации с Комитета на регионите,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Целта на настоящата директива е да се гарантира ефективност на правото на достъп до адвокат, както е предвидено в Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁾, като се предоставя помощ от адвокат, финансирана от държавите членки, за заподозрени и обвиняеми в рамките на наказателното производство и за искани за предаване лица, за които е издадена европейска заповед за арест съгласно Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета ⁽⁴⁾ („искани за предаване лица“).
- (2) Чрез въвеждането на общи минимални правила относно правото на правна помощ за заподозрени, обвиняеми и искани за предаване лица настоящата директива има за цел да засили взаимното доверие на държавите членки в техните системи за наказателно правосъдие и по този начин да спомогне за постигане на по-широко взаимно признаване на решенията по наказателни дела.
- (3) Член 47, трета алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“), член 6, параграф 3, буква в) от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ) и член 14, параграф 3, буква г) от Международния пакт за граждански и политически права (МПГПП) утвърждават правото на правна помощ в рамките на наказателното производство в съответствие с условията, предвидени в тези разпоредби. Хартата има същата правна стойност като Договорите, а държавите членки са страни по ЕКПЧ и МПГПП. Въпреки това, опитът показва, че този факт сам по себе си не винаги осигурява достатъчна степен на доверие в системите за наказателно правосъдие на други държави членки.

⁽¹⁾ ОВ С 226, 16.7.2014 г., стр. 63.

⁽²⁾ Позиция на Европейския парламент от 4 октомври 2016 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 13 октомври 2016 г.

⁽³⁾ Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ L 294, 6.11.2013 г., стр. 1).

⁽⁴⁾ Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 18.7.2002 г., стр. 1).

- (4) На 30 ноември 2009 г. Съветът прие Резолюция относно пътна карта за укрепване на процесуалните права на заподозрени лица или на обвиняеми в рамките на наказателното производство ⁽¹⁾ („пътната карта“). Като се възприема поетапен подход, в пътната карта се призовава за приемане на мерки по отношение на правото на писмен и устен превод (мярка А), правото на информация за правата и повдигнатите обвинения (мярка Б), правото на правен съвет и правна помощ (мярка В), правото на контакт с роднини, работодатели и консулски служби (мярка Г), както и за специални гаранции за заподозрени лица или за обвиняеми, които са в уязвимо положение (мярка Д).
- (5) На 11 декември 2009 г. Европейският съвет приветства пътната карта и я включи в Стокхолмската програма, озаглавена „Отворена и сигурна Европа в услуга и за защита на гражданите“ ⁽²⁾ (точка 2.4). Европейският съвет подчерта неизчерпателния характер на пътната карта, като прикани Комисията да разгледа допълнителни елементи на минималните процесуални права на заподозрените и обвиняемите, както и да прецени дали трябва да се разгледат други въпроси, например презумпцията за невинност, с цел да се насърчи по-добро сътрудничество в тази област.
- (6) До настоящия момент съгласно пътната карта са приети пет мерки относно процесуалните права в рамките на наказателното производство, а именно директиви 2010/64/ЕС ⁽³⁾, 2012/13/ЕС ⁽⁴⁾, 2013/48/ЕС, (ЕС) 2016/343 ⁽⁵⁾ и (ЕС) 2016/800 ⁽⁶⁾ на Европейския парламент и на Съвета.
- (7) Настоящата директива се отнася до втората част на мярка В от пътната карта по отношение на „правната помощ“.
- (8) Правната помощ следва да покрива разходите за защитата на заподозрените, обвиняемите и исканите за предаване лица. Когато предоставят правна помощ, компетентните органи на държавите членки следва да могат да изискат заподозрените, обвиняемите или исканите за предаване лица да поемат част от тези разходи, в зависимост от финансовите си ресурси.
- (9) Без да се засяга член 6 от Директива (ЕС) 2016/800, настоящата директива не следва да се прилага, когато заподозрените или обвиняемите, или исканите за предаване лица се отказват от правото си на достъп до адвокат съответно по член 9 или член 10, параграф 3 от Директива 2013/48/ЕС и не са оттеглили този отказ, или когато държавите членки прилагат временните дерогации в съответствие с член 3, параграфи 5 или 6 от Директива 2013/48/ЕС, за периода на тези дерогации.
- (10) Когато лице, което първоначално не е било заподозрян или обвиняем, а например свидетел, се конституира като заподозрян или обвиняем, това лице следва да има право да не дава показания срещу себе си и да запази мълчание в съответствие с правото на Съюза и ЕКПЧ, съгласно тълкуването на Съда на Европейския съюз и на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ). Ето защо в настоящата директива изрично се посочва случаят от практиката, когато такова лице се конституира като заподозрян или обвиняем по време на разпит от полицията или от друг правоохранителен орган в рамките на наказателното производство. Когато в хода на такъв разпит лице, което не е заподозрян или обвиняем, се конституира като заподозрян или обвиняем, разпитът следва да бъде прекратен незабавно. Разпитът следва да може да бъде продължен обаче, ако съответното лице бъде уведомено за това, че е конституирано като заподозрян или обвиняем, и това лице има възможност да упражни напълно правата си, предвидени в настоящата директива.
- (11) В някои държави членки орган, различен от компетентния съд по наказателни дела, е компетентен да налага наказания без лишаване от свобода за относително леки нарушения. Такъв е случаят например при често срещаните транспортни нарушения, които могат да бъдат констатирани при пътна проверка. В такива случаи би било неразумно да се изисква компетентните органи да гарантират всички права съгласно настоящата директива. Когато правото на държава членка предвижда налагането на наказание за леки нарушения от такъв орган и е предвидено право на обжалване или друга възможност за отнасяне на делото до съд, компетентен по наказателни дела, в такива случаи настоящата директива следва да се прилага единствено за производството пред съда вследствие на такова обжалване или отнасяне.

⁽¹⁾ ОВ С 295, 4.12.2009 г., стр. 1.

⁽²⁾ ОВ С 115, 4.5.2010 г., стр. 1.

⁽³⁾ Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство (ОВ L 280, 26.10.2010 г., стр. 1).

⁽⁴⁾ Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 1.6.2012 г., стр. 1).

⁽⁵⁾ Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г. относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невинност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 11.3.2016 г., стр. 1).

⁽⁶⁾ Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (ОВ L 132, 21.5.2016 г., стр. 1).

- (12) В някои държави членки леки нарушения, по-специално леки транспортни нарушения, леки нарушения на общински нормативни актове от общ характер и леки нарушения на обществен ред, се считат за престъпления. В такива случаи би било неразумно да се изисква компетентните органи да гарантират всички права съгласно настоящата директива. Когато правото на държава членка предвижда, че за леки нарушения не може да бъде наложено наказание лишаване от свобода, настоящата директива следва да се прилага единствено за производството пред съд, компетентен по наказателни дела.
- (13) Прилагането на настоящата директива по отношение на леки нарушения се осъществява при условията, посочени в настоящата директива. Държавите членки следва да могат да извършват проверка на средствата, проверка на целесъобразността, или и двете, за да определят дали да се предостави правна помощ. При условие че това е в съответствие с правото на справедлив съдебен процес, проверката на целесъобразността може да се счита за неудовлетворена по отношение на някои леки нарушения.
- (14) Приложното поле на настоящата директива по отношение на някои леки нарушения не следва да засяга задълженията на държавите членки по ЕКПЧ да гарантират правото на справедлив съдебен процес, включително предоставянето на помощ от адвокат.
- (15) При условие че е спазено правото на справедлив съдебен процес, следните случаи не представляват лишаване от свобода по смисъла на настоящата директива: идентифициране на заподозрян или обвиняем; определяне на това дали следва да бъде започнато разследване; проверка за притежание на оръжия или други подобни въпроси, отнасящи се до безопасността; извършване на следствени действия или действия по събиране на доказателства, различни от изрично посочените в настоящата директива, като например претърсване, оглед на лицето, кръвен тест, тест за употреба на алкохол или подобен тест, заснемане или снемане на пръстови отпечатъци; довеждане на заподозрян или обвиняем за явяване пред компетентен орган в съответствие с националното право.
- (16) С настоящата директива се установяват минимални правила. Държавите членки следва да могат да предоставят правна помощ в случаи, които не са обхванати от настоящата директива, например при извършване на следствени действия или действия по събиране на доказателства, различни от конкретно посочените в настоящата директива.
- (17) В съответствие с член 6, параграф 3, буква в) от ЕКПЧ, заподозрени и обвиняеми, които не разполагат с достатъчно средства, за да платят за помощ от адвокат, трябва да имат правото на правна помощ, когато интересът на правосъдието изисква това. Това минимално правило позволява на държавите членки да извършват проверка на средствата, проверка на целесъобразността или и двете. Прилагането на тези проверки не следва да ограничава или да дерогира правата и процесуалните гаранции, предоставени съгласно Хартата и ЕКПЧ, съобразно тълкуването на Съда на Европейския съюз и на ЕСПЧ.
- (18) Държавите членки следва да установят практически правила във връзка с предоставянето на правна помощ. Такива правила биха могли да определят, че правна помощ се предоставя по искане на заподозрян, обвиняем или искане за предаване лице. С оглед на конкретните потребности на уязвимите лица, такова искане обаче не следва да бъде материално условие за предоставянето на правна помощ.
- (19) Компетентните органи следва да предоставят правна помощ без ненужно забавяне и най-късно преди разпита на съответното лице от полицията, от друг правоохранителен или съдебен орган, или преди конкретните следствени действия или действия по събиране на доказателства, посочени в настоящата директива, да бъдат извършени. Ако компетентните органи нямат възможност да направят това, те следва поне да предоставят спешна или временна правна помощ преди такъв разпит или преди извършването на такива следствени действия или действия по събиране на доказателства.
- (20) С оглед на спецификата на производството по европейска заповед за арест, тълкуването на разпоредбите на настоящата директива, свързани единствено с исканите за предаване лица, следва да отчита тази специфика и не следва да засяга по никакъв начин тълкуването на другите разпоредби на настоящата директива.
- (21) Исканите за предаване лица следва да имат право на правна помощ в изпълняващата държава членка. Наред с това, исканите за предаване лица, за които е издадена европейска заповед за арест за целите на осъществяване на наказателно преследване и които упражняват правото си на назначаване на адвокат в издаващата държава членка в съответствие с Директива 2013/48/ЕС, следва да имат право на правна помощ в тази държава членка за целите на такова производство в изпълняващата държава членка, доколкото е необходима правна помощ за гарантиране на ефективен достъп до правосъдие, съобразно предвиденото в член 47 от Хартата. Такъв би бил случаят, когато адвокатът в изпълняващата държава членка не може да осъществи своите задачи по отношение на изпълнението на европейска заповед за арест ефективно и ефикасно без съдействието на адвокат в издаващата държава членка. Всяко решение по отношение на предоставянето на правна помощ в издаващата държава членка следва да се взема от орган, който е компетентен за вземането на такива решения в тази държава членка, въз основа на критерии, които са установени от тази държава членка, при изпълнението на настоящата директива.

- (22) За да се гарантира ефективен достъп до адвокат на исканите за предаване лица, държавите членки следва да гарантират, че исканите за предаване лица имат право на правна помощ до момента на предаването им или докато решението относно непредаването им влезе в сила.
- (23) При изпълнението на настоящата директива държавите членки следва да гарантират зачитането на основното право на правна помощ, предвидено в Хартата и ЕКПЧ. При това те следва да спазват Принципите и ръководните насоки на Организацията на обединените нации относно достъпа до правна помощ в системите за наказателно правосъдие.
- (24) Без да се засягат разпоредбите на националното право относно задължителното присъствие на адвокат, компетентен орган следва да реши без ненужно забавяне дали да се предостави правна помощ или не. Компетентният орган следва да бъде независим орган, който е компетентен за вземането на решения относно предоставянето на правна помощ, или съд, включително едноличен съдебен състав. В спешни случаи временното участие на полицията и прокуратурата следва обаче също да бъде възможно, доколкото това е необходимо за предоставянето на правна помощ своевременно.
- (25) При предоставянето на правна помощ на заподозрян, обвиняем или искано за предаване лице, един от начините за гарантиране на нейната ефективност и качество е да се улесни приемствеността в процесуалното представителство на лицето. Във връзка с това държавите членки следва да улесняват приемствеността в процесуалното представителство по време на наказателното производство, както и, когато е уместно, в рамките на производството по европейска заповед за арест.
- (26) На всички служители, участващи във вземането на решения относно правната помощ в рамките на наказателното производство и в рамките на производството по европейска заповед за арест, следва да се предостави подходящо обучение. Без да се засяга независимостта на съдебната власт и разликите в организацията на съдебната власт в различните държави членки, държавите членки следва да изискват лицата, отговорни за обучението на съдии, да предоставят такова обучение за съдилищата и съдиите, които вземат решения относно предоставянето на правна помощ.
- (27) Принципът на ефективност на правото на Съюза изисква от държавите членки да въведат адекватни и ефективни средства за правна защита в случай на нарушаване на правата, предоставени на физическите лица от правото на Съюза. Следва да има достъпно ефективно средство за защита в случаите, когато правото на правна помощ е възпрепятствано или предоставянето на правна помощ е забавено или отказано изцяло или отчасти.
- (28) С цел наблюдение и оценяване на ефективността на настоящата директива е необходимо държавите членки да събират относими данни от наличната информация относно осъществяването на правата, предвидени в нея. Такива данни включват, при възможност, броя на молбите за правна помощ в наказателното производство, както и в производството по европейска заповед за арест, когато съответната държава членка е в ролята на издаваща или изпълняваща държава членка, броя на делата, по които е предоставена правна помощ, както и броя на делата, по които има откази за предоставяне на правна помощ. Следва да се събират също така данни относно разходите за предоставянето на правна помощ на заподозрени или обвиняеми и на искани за предаване лица, доколкото е възможно.
- (29) Настоящата директива следва да се прилага по отношение на заподозрени, обвиняеми или на искани за предаване лица, независимо от тяхното правно положение, гражданство или националност. Държавите членки следва да зачитат и да гарантират правата, посочени в настоящата директива, без каквато и да било форма на дискриминация въз основа на каквото и да било основание като раса, цвят на кожата, пол, сексуална ориентация, език, религия, политически или други мнения, гражданство, етнически или социален произход, имотно състояние, увреждане или рождение. Настоящата директива потвърждава основните права и принципи, признати в Хартата и в ЕКПЧ, включително забраната на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение, правото на свобода и сигурност, зачитането на личния и семейния живот, правото на неприкосновеност на личността, правата на детето, интеграцията на хората с увреждания, правото на ефективни правни средства за защита и правото на справедлив съдебен процес, презумпцията за невинност и правото на защита. Настоящата директива следва да се прилага в съответствие с тези права и принципи.
- (30) С настоящата директива се установяват минимални правила. Държавите членки следва да могат да разширят правата, установени в настоящата директива, за да осигурят по-висока степен на защита. По-високата степен на защита не следва да представлява пречка пред взаимното признаване на съдебни актове, което настоящите минимални правила имат за цел да улеснят. Степента на защита, предвидена от държавите членки, никога не следва да пада под стандартите, установени в Хартата или в ЕКПЧ и както са тълкувани от Съда на Европейския съюз и от ЕСПЧ.
- (31) Доколкото целта на настоящата директива, а именно установяването на общи минимални правила относно правото на правна помощ в полза на заподозрени, обвиняеми и искани за предаване лица, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, а по-скоро, поради нейния обхват и последици, може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз (ДЕС). В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.

- (32) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към ДЕС и към Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и без да се засяга член 4 от този протокол, тези държави членки не участват в приемането на настоящата директива и не са обвързани от нея, нито са предмет на нейното прилагане.
- (33) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Дания не участва в приемането на настоящата Директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет

1. С настоящата директива се установяват общи минимални правила относно правото на правна помощ за:
 - а) заподозрени и обвиняеми лица в рамките на наказателното производство; както и
 - б) лица, за които е издадена европейска заповед за арест съгласно Рамково решение 2002/584/ПВР („искани за предаване лица“).
2. Настоящата директива допълва директиви 2013/48/ЕС и (ЕС) 2016/800. Настоящата директива не може да се тълкува в смисъл, който ограничава правата, предвидени в тези директиви.

Член 2

Приложно поле

1. Настоящата директива се прилага по отношение на заподозрени и обвиняеми лица в рамките на наказателно производство, които имат право на достъп до адвокат съгласно Директива 2013/48/ЕС и които:
 - а) са задържани;
 - б) трябва да бъдат подпомагани от адвокат в съответствие с правото на Съюза или националното право; или
 - в) трябва или е позволено да присъстват на следствени действия или действия по събиране на доказателства, включително следните като минимум:
 - i) разпознаване;
 - ii) очна ставка;
 - iii) възстановка на местопрестъплението.
2. Настоящата директива се прилага също така, при арест в изпълняващата държава членка, по отношение на искани за предаване лица, които имат право на достъп до адвокат съгласно Директива 2013/48/ЕС.
3. Настоящата директива се прилага също така, при същите условия като предвидените в параграф 1, по отношение на лица, които първоначално не са били заподозрени или обвиняеми, но са се конституирали като такива в хода на разпит от полицейски или други правоохранителни органи.
4. Без да се засяга правото на справедлив съдебен процес, по отношение на леки нарушения,
 - а) когато правото на държава членка предвижда налагане на санкция от орган, различен от съд, компетентен по наказателни дела, и налагането на тази санкция може да бъде обжалвано или отнесено към такъв съд; или
 - б) когато не може да бъде наложено наказание лишаване от свобода,

настоящата директива се прилага само за производства пред съд, компетентен по наказателни дела.

При всички случаи, настоящата директива се прилага когато е взето решение за задържане и по време на задържането, на всеки етап от производството до неговото приключване.

Член 3

Определение

За целите на настоящата директива „правна помощ“ означава финансиране от страна на държава членка на помощта от адвокат, осигуряваща упражняване на правото на достъп до адвокат.

Член 4

Правна помощ в наказателно производство

1. Държавите членки гарантират, че заподозрени и обвиняеми, които не разполагат с достатъчно средства, за да платят за помощ от адвокат, имат право на правна помощ, когато интересът на правосъдието изисква това.
2. Държавите членки могат да извършват проверка на средствата, проверка на целесъобразността, или и двете, за да определят дали да се предостави правна помощ в съответствие с параграф 1.
3. Когато държава членка извършва проверка на средствата, тя отчита всички релевантни и обективни фактори като доходи, капитал и семейно положение на съответното лице, както и разходите за помощта от адвокат и жизнения стандарт в тази държава членка, за да определи дали, в съответствие с приложимите критерии в тази държава членка, заподозреният или обвиняемият не разполага с достатъчно средства за заплащане на помощ от адвокат.
4. Когато държава членка извършва проверка на целесъобразността, тя отчита тежестта на престъплението, сложността на случая и сериозността на санкцията, която би била наложена, за да определи дали интересът на правосъдието изисква предоставяне на правна помощ. Във всеки случай, проверката на целесъобразността се счита за удовлетворена в следните случаи:
 - а) когато заподозрян или обвиняем се яви пред компетентен съд или съдия с оглед вземане на решение относно задържане под стража на всеки етап на производството, попадащ в обхвата на настоящата директива; както и
 - б) по време на задържането.
5. Държавите членки гарантират, че правна помощ се предоставя без ненужно забавяне и най-късно преди разпита от полицията, от друг правоприлагащ или съдебен орган, или преди следствените действия или действията по събиране на доказателства, посочени в буква в) от член 2, параграф 1 да бъдат извършени.
6. Правна помощ се предоставя само за целите на наказателното производство, в рамките на което съответното лице е заподозряно или обвинено в извършването на престъпление.

Член 5

Правна помощ в рамките на производството по европейската заповед за арест

1. Изпълняващата държава членка гарантира, че исканите за предаване лица имат право на правна помощ от момента на арестуването им въз основа на европейска заповед за арест до предаването им или докато решението относно непредпаването им влезе в сила.
2. Издаващата държава членка гарантира, че исканите за предаване лица, за които има издадена европейска заповед за арест за целите на осъществяване на наказателно преследване, които упражняват правото си да им бъде назначен адвокат в издаващата държава членка, който да подпомага адвоката в изпълняващата държава членка в съответствие с член 10, параграфи 4 и 5 от Директива 2013/48/ЕС, имат право на правна помощ в издаващата държава за целите на такова производство в изпълняващата държава членка, доколкото правна помощ е необходима за гарантиране на ефективен достъп до правосъдие.
3. Правото на правна помощ по параграфи 1 и 2 може да зависи от извършването на проверка на средствата в съответствие с член 4, параграф 3, който се прилага *mutatis mutandis*.

Член 6**Решения относно предоставянето на правна помощ**

1. Решенията относно това дали да се предостави правна помощ и относно назначаването на адвокати се вземат без ненужно забавяне от компетентен орган. Държавите членки вземат подходящи мерки, за да гарантират, че компетентният орган взема своите решения надлежно и при зачитане на правото на защита.
2. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че заподозрените, обвиняемите и исканите за предаване лица са уведомени писмено, ако са получили частичен или пълен отказ за предоставяне на правна помощ.

Член 7**Качество на услугите и обучението по правна помощ**

1. Държавите членки вземат необходимите мерки, включително по отношение на финансирането, за да гарантират, че:
 - а) съществува ефективна и с адекватно качество система за правна помощ; както и
 - б) услугите за правна помощ са с качество, което е адекватно за гарантиране на справедливостта на производствата, с надлежно зачитане на независимостта на юридическата професия.
2. Държавите членки гарантират, че подходящо обучение се предоставя на всички служители, участващи във вземането на решения относно правната помощ в наказателното производство и в производство по европейска заповед за арест.
3. Като се зачитат надлежно независимостта на юридическата професия и ролята на лицата, отговорни за обучението на адвокати, държавите членки предприемат подходящи мерки, за да насърчават осигуряването на подходящо обучение за адвокатите, които предоставят услуги за правна помощ.
4. Държавите членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че заподозрените, обвиняемите и исканите за предаване лица имат право, при искане от тяхна страна, на замяна на адвоката, който е назначен да им предоставя услуги за правна помощ, когато това е оправдано от конкретните обстоятелства.

Член 8**Средства за правна защита**

Държавите членки гарантират, че заподозрените, обвиняемите и исканите за предаване лица разполагат с ефективни средства за правна защита съгласно националното право в случай на нарушаване на правата им по настоящата директива.

Член 9**Уязвими лица**

Държавите членки гарантират, че при прилагането на настоящата директива се вземат предвид особените нужди на уязвими заподозрени, обвиняеми и искани за предаване лица.

Член 10**Предоставяне на данни и докладване**

1. До 25 май 2021 г., а след това на всеки три години държавите членки предоставят на Комисията наличните данни, които показват как са били прилагани правата по настоящата директива.
2. До 25 май 2022 г. и след това на всеки три години, Комисията представя доклад относно изпълнението на настоящата директива на Европейския парламент и на Съвета. В своя доклад Комисията прави оценка на прилагането на настоящата директива по отношение на правото на правна помощ в рамките на наказателното производство и в рамките на производството по европейска заповед за арест.

Член 11**Запазване на нивото на закрила**

Настоящата директива не се тълкува като ограничение или дерогация от което и да е от правата и процесуалните гаранции, гарантирани от Хартата, ЕКПЧ или други релевантни разпоредби на международното право или правото на някоя от държавите членки, осигуряващи по-високо ниво на защита.

Член 12**Транспониране**

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до 25 май 2019 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на мерките от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 13**Влизане в сила**

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 14**Адресати**

Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Страсбург на 26 октомври 2016 година.

За Европейския парламент

Председател

M. SCHULZ

За Съвета

Председател

I. LESAY
